

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 3.00; voor de buitensteden f 6.00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG, 6 JULIJ.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 5 Julij.

Wij hebben gezegd dat de kerkelijke monsterwet uitmunt door slordigheid en aldwijheid van redaktie. Met der daad, dat gaat alle begrip te boven. Gister reeds is door ons in de gelede over de raadselachtige beteekenis der verfoeijelijke voordragt. Wij moeten daarop uitvoerig terugkomen, opdat het een ieder duidelijk worde, wat door vrijheid en zelfstandigheid der kerkgenootschappen bij het ministerie verstaan wordt. Wij gaan daartoe zonder verdere inleiding over.

Art. I laat „volkomen vrijheid” aan de kerkgenootschappen, zich met betrekking tot alles, wat hunne godsdienst en de uitoefening daarvan in hunnen eigen hoedanigheid betreft, te organiseren. De vrijheid en zelfstandigheid der kerkgenootschappen is niet guller en loyaler te erkennen, dan zulks in den aanhef van dit artikel geschiedt. In den aanhef wel te verstaan; want het artikel heeft een staart. En die staart goddelijk de geveene vrijheid en zelfstandigheid weer in de handen van het gouvernement, dat er van maakt wat het wil. Men leest namelijk dat de verplichting bestaat om dadelijk van de organisatie volledig kennis te geven — eene verplichting die te vervullen is — en om — nu komt de aap uit den doem — de ministerieele „goedkeuring te vragen op voorafgaande bepalingen, waarvan de uitvoering niet zonder medewerking van het staatsgezag kan plaats hebben.” Daarin zit nu de knoop der kwestie. Als men deze voorwaarde in haren eenvoudigsten natuurlijken zin opvat, dan zou er weinig op zijn aan te merken. Natuurlijk is het dat de staat niet verplicht is zijne medewerking tot uitvoering te geven aan alles, wat een kerkgenootschap kan goedvinden in zijne organisatie op te nemen. Is derhalve tot de uitvoering der organisatie de medewerking der regering noodig, dan kan de staat zien of hij zich tot die medewerking kan leenen. In dien zin opgenomen bevat het artikel niets, dat aan onze jongst ingevoerde kerkregeling hinderlijk is. Vooreerst de staat — om te spreken in den zin der tegenwoordige regering, die de gevoelens van het ministerie wil doen doorgaan voor eischen van den staat — de staat dan heeft aan de Katholieke Kerk gezegd: gij moogt u vrij organiseren, het gaat ons niet aan; onder de voorwaarde nogtans, dat, zoo gij van het regt, dat wij u toekennen, gebruik maakt, het konkordaat vervalt. — „Goed, heeft de Katholieke Kerk geantwoord, wij aanvaarden de voorwaarde aan. Wij laten het konkordaat los onder de voorwaarde, dat wij ons geheel vrij kunnen organiseren.” De staat kon des te vrijer tot die vrije organisatie besluiten, omdat deze organisatie niet iets nieuws is, maar oud als het christendom, en over de gansche wereld bekend en verspreid. De staat wist dus wat die organisatie zijn moest; hij wist dat zij bishoppelijk zou zijn. En dewijl deze organisatie geen cent meer aan den staat zou moeten kosten, zoo had ook de staat bij de uitvoering daarvan zijne medewerking noch te onthouden, noch te geven. Daarom is dan ook de bishoppelijke kerkregeling sindsdien definitief tot stand gebracht en in werking gekomen onder het ministerie van Hall. Grooter bewijs is niet noodig, dat de staat tot de uitvoering der organisatie niet noodig had eenige daad, hoe gering ook, van medewerking te doen.

Maar nu is er in de besprokene reserve van art. I eene achterdeur te vinden, die er eigenlijk niet aanwezig is, maar die er in te maken is, als men weinig op heeft met goede trouw, en spijkers op laag water zoekt. Hetgeen in de onderhavige kwestie maar al te zeer het geval is. De staat kan, ofschoon ten onregte, beweerden dat hij in de uitvoering gemengd is, zoodra eene kerkelijke overheid optreedt, die wel zelf niets uit de schatkist geniet, of alleen datgene behoudt, wat aan zijnen voorganger in de kerkelijke administratie, al is het onder eene andere beklaming, was toegekend; maar die benoemingen doet van pastoren, van kapelaans, van dekenen enz., allen personen, die mindere of meerdere toelagen uit de schatkist ontvangen. Zulk beweerden is onhoudbaar voor al wie het gezond verstand raadpleegt. Want de kerkregeling, die alles laat staan, en alleen het

kerkelijk gezag overbrengt van den eenen persoon op den anderen, van de eene benoeming op de andere, kan de regering onmogelijk in dat alles betrekken, waarin dat kerkelijk gezag handelen zal volgens de tusschen de Kerk en Staat reeds bestaande en gehandhaalde betrekkingen. Intusschen blijkbaar is de toelag der regering, om de beteekenis van het slot van art. I tot zoover uit te strekken. En wat is nu het gevolg daarvan? Dat bij de minste verandering in de organisatie, al is de staat niet in het minste betrokken in de uitvoering dier verandering, dewijl hij nogtans eeniger mate betrokken kan zijn in de handelingen, die later volgens bestaande betrekkingen tusschen Kerk en Staat zullen plaats hebben, dat hij op grond daarvan op alles zijne goedkeuring noodig kan achten. En daar het beginsel algemeen gesteld is, zoo geldt het voor alle kerkgenootschappen; van daag de katholieke, morgen de protestantsche in de verschillende rigtingen, waarin zij uiteenloopen. Wij vragen dus, naar den zin van het artikel, die het gouvernement schijnt op het oog te hebben: wat blijft er in de kerkgenootschappen overig, waarin zich de staat niet zou kunnen mengen onder voorwendsel, dat hij tot de uitvoering moet medewerken? Dan valt onder het bereik van de staatswillekeur de benoeming van alle bedienaren der godsdienst, de opvoeding en opleiding der kweekelingen, die zich tot bedienaren der godsdienst voorbereiden, de standplaatsen en werkzaamheden der godsdienst, de kerken en bedehuizen, de armenkassen en armbesturen, met een woord alles, alles, wat zich niet tot het bloote dogma bepaalt.

Is dat niet monstrueus? Is het geen gedrochtelijke willekeur, dat men, onder voorwendsel van de vrijheid en zelfstandigheid der kerkgenootschappen te regelen, en te beschermen, bij de minste verandering in de organisatie, zich meester maakt van het geheele kerkelijk leven en zich voorbehoudt daarbij die voorwaarden te bedingen, die het bon plaisir van eenen of anderen bemociaelligen minister zal goedvinden te stellen?

Men zegge niet, het gouvernement zal zoover niet gaan. Wat weet men er van? Wij weten wie vandaag aan het roer zit? Wie zal er morgen zetelen? Heden bestuurt de heer van Hall om de Katholieken te ketenen; morgen rijst een Groninger-ministerie om, met de Katholieken, de Groenen te breidelen; overmorgen komt de beurt aan den heer Groen, om de Katholieken, de Liberalen in hunne vrijheid te knijpen! Waarlijk een behagelijke toestand, waarin het van het goedvinden van tijdelijke ministers wordt afhankelijk gemaakt, of en in hoeverre de godsdienst zich zal mogen bewegen op het zuiver kerkelijk terrein.

Zijn er Protestanten, die het zich kunnen laten welgevallen, om door zulke suprematie van den staat te worden overheerscht, wij vertrouwen dat zij weinigen zullen zijn. En die weinigen mogten wel eens denken aan de toekomst. De geschiedenis van ons vaderland heeft in de laatste 80 jaren verwaarloosde lotsverwisselingen ondergaan. Wie de meest nabijzijnde toekomst baren in het onbetrouwbare heden, die zich met de openbare aangelegenheden bezig houdt, zal zich niet verwonderen dat alles in Europa, en dus ook in Nederland, is, en dat eene vreemde overheersching over Nederland, zoo zij al niet waarschijnlijk is, dan toch behoort tot die eventualiteiten, waarop het pligt is zich voor te bereiden, gelijk onze na- en voorbuur België doet.

Wij willen niet wijzen op de dwaasheid van staatslieden, die zulk een oogenblik, als wij beleven, gebruiken om twist en tweedragt in het land te voeden; om ten minste 12 maal honderd duizend Katholieken in hetgeen hun het heiligst is, dermate te grieven, dat zij, verontwaardigd, als één man opstaan, om zich tegen de regering te verzetten. Hoe dwaas dit is, hebben wij meermalen betoogd, en wij kunnen niet anders dan 't Vaderland beklagen, dat door zulke gewaagde roekeloosheid en onbegrijpelijke domheid, — dat is het ware woord; het doet ons leed dat wij er geen ander voor vinden kunnen, — ten wissen afgrond wordt gevoerd. Maar wij vragen 't onzen protestantsche landgenooten af, of de wet, die in schijn tegen de Katholieken is voorgedragen, niet onder andere omstandigheden, die misschien

nabij zijn, alleen tegen de Protestanten zou kunnen worden geëxploiteerd? Zij mogen toezien wat zij te doen hebben. Wat ons aangaat, wij verdragen geen juk, dat niemand het regt heeft ons op te leggen. Het gouvernement, dat door het gedrochtelijke art. I van de wetsvoordragt beproeft ons kerkelijk leven afhankelijk te maken van tegenwoordige en toekomstige ministers, kan ons wel verbitteren, maar ons dwingen, om den nek te krommen onder dat systeem van willekeur — dat nooit. Wij zullen strijden, omdat men ons tot den strijd dwingt. Zijn wij lijdzaam en geduldig en liefderijk geweest jegens eene misleide bevolking, die ons smaadt, wij zullen niets lijden, niets verdragen, niets dulden van een ministerie, dat, geroepen om ons te beschermen, in plaats van de bescherming, waarop wij regt hebben, verdrukking en kerkerstraf aanbiedt.

Alleen bidden wij God, en wij doen het met droevigen ernst, dat de verantwoordelijkheid van hetgeen thans geschiedt, nooit moge opklommen tot de koninklijke dynastie, die het ministerie, onverantwoordelijker wijze, niet dan schoorvoetend en met tegenzin en zoo weinig mogelijk dekt.

Overall openbaart zich eene levendige belangstelling, gepaard met eene regtmatige verontwaardiging over het aangeboden wetsontwerp, betrekkelijk de R. K. aangelegenheden. Op verschillende plaatsen maakt men reeds voorbereidselen, om petitiën tegen dat ontwerp aan de Tweede Kamer in te dienen. Naar men vernemen kan, is er te 's Bosch reeds eene petitie ter toezending van adressen, waarin de adressanten in den aanhef zeggen het volgende:

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Mijne Heeren!

„Zoo lang de aankanting tegen hunne normale kerkregeling zich beweegt op het gebied van openbare adressen, van pamfletten en schotschriften, konden de Katholieken het stilzwijgen bewaren.

„Aan achterstelling en mistennis niet ongewoon, leden zij de verguizing van wat op aarde hun het dierbaarst is, kalm door hun goed regt, in de verzekering berustende, door 's Lands Regering bij herhaling plegtig en openbaar gegeven, dat aan de Grondwet, als aan de heilige ark, niet geraakt, en godsdienstvrijheid gehandhaafd zou worden.

„Nu echter, die verzekering ten spijt, aan deze Kamer een wetsvoorstel is ingezonden, hetwelk hunne godsdienstvrijheid aangrijpt in de hartader, zou zwijgen plichtverzekering wezen.

„De strijd is thans overgebracht in uwen boezem, Mijne Heeren! op een veld, waar de Katholieken, zonder zich te onteeren, verschijnen kunnen. De Grondwet geeft hun de bevoegdheid, ter verdediging hunner bedreigde regten, zich tot U te wenden; hetgeen hun dit tot een gebod.

„Wij zullen ons niet in woorden verliezen nopens den geest van de strekking van het U aangeboden wetsontwerp, regende dat menigvuldige onderscheidens kerkgenootschappen. Genoeg dat alle Katholieken, zoo leken als geestelijken, die men toch wel als de bevoegdeste beoordeelaars zal willen erkennen van het staatstoezigt, met de uitoefening hunner godsdienst bestaansbaar, eenparig verklaren, dat door zulk eene wet die uitoefening noodwendig onderbroken wordt.

„Ja, wij zeggen 't onbewimpeld: Kon deze voordragt, — wat God verhoede, — wel worden, — de kerkvoogden zagen zich buiten de mogelijkheid gebracht hunne bediening te vervullen, de onderhoorige geestelijken genoodzaakt hunne kerken te sluiten, de geloovigen van alle openbare godsdienstverrigtingen beroofd!

„En wat hier niet minder gelden moet: is in gemeld wetsontwerp, drie artikelen welligt uitgezonderd, wel eene bepaling, Mijne Heeren, die niet lijnrecht aan druist tegen de godsdienstvrijheid, hoedanig de nog in volle kracht heerschende Grondwet die den Katholieken waarborgt?

„Een kort overzicht zal dit meer dan voldoende aantoonen.”

Nadat de Adressanten dit van ieder artikel in het

bijzonder hebben aangetoond, gaan zij voort als volgt:
»Mijne Heeren! door de onderwerpelijke voordragt van wet staat de *dierbaarste vrijheid* van meer dan twee vijfde uwer medeburgers op het spel. De zoo duidelijke bepalingen der Grondwet, gevoegd bij de verzekering, door de regering zoo herhaaldelijk, plegtig en openbaar gegeven, dat niets met die vrijheid in strijd zou ondernomen worden, maakten, naar het oordeel der Katholieken, eene voordragt als de onderhavige *onmogelijk*. Zij hebben zich vergist!... Op u dan hun vertrouwen!

»Wetters der bedreigde Grondwet, gij zult niet dulden, dat de godsdienstvrijheid, duidelijker dan eenige andere vrijheid in dat maatschappelijk verdrag beschreven, eruitgewischt, en wat wij boven goed, bloed en leven schatten, aan willekeur prijs gegeven worde.

»In die regtmatige verwachting, naderen u de ondergeteekenden met de eerbiedige bede, dat Gij, Mijne Heeren, aan het bedoeld wetsvoorstel het goedkeurend votum weigeren moogt.

Men leest in de *Echo Universel* omtrent de kerkelijke monsterwet:

»Wanneer men nadenkt over de vermetelheid waarmee het ministerie een poging waagt om de godsdienstige vrijheden der natie onder den voet te halen, wanneer men zich voorstelt hoe ver zijn verachting gaat voor de heiligste en ontegensprekelijkste regten, wanneer men getuige is van de wijze waarop het de felste toorts van tweedragt midden onder het volk slingert, komt men er bijna toe om het wegens zoo groote onwaardigheid en buitensporigheid met medelijden aan te zien. Er vermengt zich een gevoel van meewaardigheid bij de verontwaardiging, die elk eerlijk man aangrijpt bij het lezen van een wetsontwerp, welk voorgeeft het toeverzigt op de verschillende kerkgenootschappen te zullen regelen, maar dat in der daad de Grondwet in hare verhevenste beginselen schendt en op den voorgrond zet de grootste revolutionaire leerstellingen, waardoor een gouvernement zich verachtelijk kan maken: verbreking van het eens gegeven woord en rugwaartsche handelwijze.

»Ongelukkig Nederland! uw lot was te schoon, te bejagendwaard! Een hoop eerzuchtigen grijpt de eerste gelegenheid de beste aan om een eerlijk en opregt bevel omver te werpen, een bewind dat alles in het werk stelde om nu geluk en uw roem te vestigen. Aan de buitensporigheid van den hartstogt is het gelukt alles wat waar en regt is onkenbaar te maken, en een ministerie op het kussen geworpen ten gevolge der opschudding, door die eerzuchtigen verwekt, klemt zich vast aan dien hartstogt om de vrijheden der natie den oorlog te verklaren.

»Men wist wel dat dit ministerie vrijheidmoordende ontwerpen koesterde; men wist wel dat het tegen de besnoeringen van 1848 was gekant; men wist wel dat het zijn vurigste wensch was op de beroerde wateren der reactie met volle zeilen voort te stevenen; men wist wel dat het zijne krachten inspande om de politieke regten des volks te verstikken en uit te roeien; maar men durfde zich niet voorstellen dat het de onzinnigheid zover zou drijven om eene heiligschennende hand te leggen op de godsdienstigheid — dat een ministerie, welks bestaan zoo zwak en verdacht is, het wagen zou den oorlog te verklaren aan de Kerk, welker tijdelijk en eenwig verzet tegen alles wat haar onderdrukt en in ketenen slaat duizendmaal sterker is dan al de strafwerktuigen, dan al de bajonetten, dan al de gevange-nissen van een alvermogen bewind.

»Ach! gij ziet het niet in wat gij over het land haalt door uw uitsporig. ontwerp van toeverzigt, 't welk van *repressie, preventie* zou worden en u de magt zou geven de vrijheid, bij de Grondwet als een regt aan elke godsdienstige gezindheid verleend, in waarheid te vernietigen! Gij eischt suprematie, welke de Kerk soms draagt met het goddelijk martelaars, maar welke zij altijd verwerpt aan bekamp met een eenheid en een volharding, welke geen menschelijk gezag ter wereld kan oplossen of in liet naauwbrengen. Hoe meer gij hare klagen smoorst hoe meer gij uwa kerkers opent voor hare openlijke of stille tegenkanting, des te meer vergist gij haar invloed, des te meer ontvouwt gij den ijver harer kinderen, des te meer ondermijnt gij de met den dag verminderende gezindten waarover gij beschikt. In deze worsteling van het burgerlijk gezag met de magt die oven de gewetens heerscht, kan de overwinning voor een oogenblik aan den ijzeren arm van den Staat ten deel vallen; maar op den duur wordt het ijzer doorknaagd van de roest en de ketenen vallen af; het geweten alleen is eenwig en bijgevolg ook de magt die het bestuurt, leidt, rigt en den weg ten hemel wijst.

»Het is reeds een groote misslag voor den staatsman, roesal in ons land, waar het godsdienstig gevoel zoo levendig is, om dien geheimzinnigen invloed en het wonderbaar vermogen, dat de godsdienst op de gemeen-daren uitoefent, te miskennen. Het is eene daad van zineloosheid, als een gouvernement er naar streven durft dien invloed te versmoren. Te vergeefs zoekt het in 't Napoleontiesch tuighuis of in dat der middel-

eeuwen naar eene verschooning voor zijne dolzinnige onderneming; de onderdruking lijdt ten laatste schip-bruk, achter zich latende én puinhoopen en maarte-lijke tranen.

»Want de Kerk ontleent haar regt niet alleen van de Konstitutie of van menschelijke regten, deze dienen slechts ter bevestiging van hetgeen zij als van goddelijken oorsprong het hare noemt. Men mag pogen zulks te ont-kennen, een bewind dat geen geestelijk gezag hoege-naamd heeft, mag met een verachtelijk en spottend lag-chen zulks, als zijnde slechts een vooroordeel, stil laten liggen; maar dat vooroordeel (de goddelijke oorsprong der Kerk) onuitroeibaar geworteld in den geest van alle godsdienstige menschen, is het bolwerk, de sterkte, de onkwetsbare rots waar tegen zich te barsten stoten alle wetten op het papier ontworpen, en alle ten uitvoer ge-legde maatregelen, die de vermetelheid hebben aan de Kerk datgene te willen ontrukken, 't welk zij beschouwt als haar eenwig en onvervreembaar regt.

De *N. Noord Brabander* het monster-wets-ontwerp mededeelende, laat zulks voorafgaan van de volgende woorden:

»Wij hebben de toegezegde wet met hare memorie van toelichting ontvangen, en deelen beide stukken heden aan onze lezers mede. Den indruk te schetsen, welken die stukken op ons hebben gemaakt, zullen wij voor heden niet wagen, daar ons gemoed te zeer van hartzeer en verontwaardiging overkropt is. Wij beklagen het land waar zoodanige wet wordt voorgesteld, meer zouden wij het land beklagen, waar zij werd aangenomen. Eene reeks van vervolgingen opent zich voor de gods-dienst, die de onze is, en voor allen die vrijheid van godsdienst en geloofsbelijdenis aankleven.

»Wij zouden over den toestand moeten wanhopen, indien wij geen vertrouwen hadden op de alles bestie-rende Voorzienigheid, vóór alles, en op de regtvaardig-heid en eerlijkheid der zaak zelve, waarvoor wij den strijd hebben aangegord en dien wij zullen volhouden, zoolang in Nederland het woord *vrijheid* nog eenige beteekenis heeft.

Onder de ingezonden stukken van de *Grondwet* lezen wij het volgende:

»Mijnheer!

»Met aandacht het ontwerp van wet ter regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen gelezen hebbende, doet de ondergeteekende hulde aan de regering, wegens de volledigheid van hetzelfde, en meent, dat eene wet, wil ze volledig zijn, liever te veel dan te weinig moet bevatten. Zoo was het hem hoogst aangenaam, daarin zaken te lezen, waaraan niemand twijfelt, b. v. dat de geestelijke titulaturen noch ten opzichte van het wereldlijk gezag, noch ten opzichte van de andere kerkgenootschappen eenige aan-spraak, rang of voorregt geven, als ook dat de ter aan-wijzing van kerkelijk gebied gebruikte namen slechts als van kerkelijken aard moeten worden beschouwd, maar bo-verial beviel het hem, dat de bedienaren der openbare gods-dienst hun gewaad voor kerkelijke plegtigheden niet dan *intra muros* mogen dragen; daardoor toch zijn wij gerust gesteld tegen de overigens niet zeer waar-schijnlijk »nationale ramp,» om de Bisschoppen b. v. in groot kostuum langs 's heeren straten te zien kui-jeren, en echter koimt hem het ontwerp van wet nog niet volledig genoeg voor. Wanneer hij toch bedenkt, hoe zoo vele achtenswaardige bedienaren des goddelijken woords foltering en vervolging der protestanten, inquisitie en brandstapels hebben aangewezen als de gevolgen der bisschoppelijke hiërarchie hier te lande, dan wordt het hem bang om het harte. Immers men kan niet onderstellen, dat genoemde leeraars van den stoet der waarheid willens en wetens ongerijndheden verkondigd hebben en moet het er dus voor houden, dat zij in gemoede overtuigd waren van de gegrondheid van hun beweren; en derhalve is het te vreezen, dat zij, wanneer zij op den eenen of anderen schoonen zameravond een wandeling gaan maken en toeval-lig eene bisschop mogten ontmoeten, aanstonds op hem aan zullen vallen uit een zeer natuurlijke en verschoonbare aandrif tot zelfverdediging; en wanneer dan de aangeval-lene op gelijke wijze replieerde, zou daardoor een toestand geboren worden van jammer en ellende — een toestand, met één woord, »dien geen vaderlander wenschen mag.» Hij neemt derhalve de vrijheid, bescheiden aan onze tegen-woordige zoo wijze regering, en die, behalve het be-letten van de oprigting der brandstapels, reeds zooveel ten waarachtigen nutte van het vaderland gedaan heeft in bedenking te geven, op art. 7 van genoemd ontwerp van wet de volgende ampliatie te maken: »*Niet dragen van wandelstokken is aan de bedienaren der godsdienst in de onderscheidene kerkgenootschappen niet geoorloofd, dan met toestemming van 's Konings Commissaris in de provincie, zullende de politie-naauwkeurig hebben wacht te geven, dat yensende stokken slechts tot steun van zwakke hoofften en tendenen gebruikt en niet tot wapenen van wanget misbruikt worden.*»

Amsterdam, 6. Juli 1853

Volgens de Fransche bladen is de graaf de Mornay, oud-minister en boezemvriend van Keizer Napoleon, naar Nederland vertrokken.

De minister Lichtenvelt die, zooals bekend is, door Z. M. met eene bijzondere zending belast, naar Rome is vertrokken, wordt door den heer Verheul, zijn stiefzoon, als partikulier sekretaris vergezeld. Men wilde dat de afwezigheid van den minister, betrekkelijk van geen langen duur zal zijn. (N. R. C.)

Men schrijft uit Brussel. De heer Lichtenvelt, Nederl. minister voor de R. K. eeredienst, is Vrijdag hier door-gereisd. Ofschoon slechts eenige uren hier vertoevende, had hij eene vrij langdurige konferentie met den mi-nister van Buitenl. Zaken.

Aan het jongste Nummer van het »Politiek Volks Zondagsblad» de *Weegschaal*, ontleenen wij de volgen-de snippets:

»Een der verwijten, welke de *Nederlander* doet aan het adres van antwoord op de Troonrede, is dat daarin niet wordt gewezen op de *verdraagzaamheid*, die hiet te lande zoo bijzonder inheemsch is (!). Wat met dat verwijt bedoeld wordt is duidelijk, als men zich maar herinnert dat *verdraagzaamheid* van *verdragen*, lijden, dulden, afkomt. De verhouding der beide kerkgenoot-schappen moet zoo wezen, dat de Gereformeerde Kerk prijke in al den luister van haren voorrang en suprematie. Dan alleen kan zij het bestaan van een verootmoedigd Katholiek Kerkje dulden of *verdragen*.

»De heer Groen heeft zich in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gevoelig betoond over de verguizing, zoo hij het noemt, die hem van de zijde der Katholieken te beurt valt.

»*Aliquando bonus dormitat Homerus*. Niemand zoo knap, of hij vergist zich wel eens!

Een man van zoo veel fijne takt, als de heer Groen is, moet wel zeer hartstogtelijk geweest zijn, om een woord te gebruiken, dat al dadelijk herinnerde aan de ongehoorde beleedigingen, welke 1200,000 Nederlanders van de erkende vrienden en bondgenooten van den heer Groen hebben moeten ondervinden! Of is het niets, dat men aan den hoon en de verwachting van het allerlaagste gemeen heeft prijs gegeven wat ons boven alles dierbaar is: dat men het geëerbiedigd hoofd van onze godsdienst den Antechrist, en de grijze Moederkerk de h. v. van Babel durft noemen? Dat honderden pamfletten gratis werden rondgestrooid, en met affectatie, op rijen naast elkander opengeslagen voor de ramen der boekwinkels werden voorgehangen, om de hartstogten van eene ver-blinde menigte tegen het Katholicisme, te en de Katho-licken, hunne personen en hunne middelen van be-staan op te ruïnen?

Wanneer men zoo gekompromitteerd wordt door zijne vrienden, en men nog niet heeft om dit *onvaderlandsch* en *onchristelijk* gedrag naar verdienste af te keuren, dan doet men wel te zwijgen, en bij een onaangenaam woord, dat onzerzijds gesproken wordt, die onaandoenlijkheid te bewaren, waarop de anti-revolutionnaire partij in hare spiegelgevechten tegen de liberale Protestanten zich zoo gaarne beroemt.

In ieder geval is het woord *verguizing* slecht gekozen.

Verguizen is meer nog dan haten, meer nog dan verfoejen: 't is de uitdrukking van de diepste verachting gepaard met den bittersten haat. De Katholieken, God dank! *verguizen* niemand. Zij zijn Christenen in geest en in waarheid.

Te Groningen ziet een nieuw dagblad het licht onder den titel van de *Noord-Nederlander*. Schoon wij niet gelooven in allen deele daarmee te kunnen overeen-stemmen, vinden wij echter het volgende merkwaardig genoeg, om aan onze lezers mede te deelen:

»Tegen wie moeten wij op onze hoede zijn?

»Toen Koning Willem III, na den dood zijns vaders de regering aanvaardde en den eed op de grondwet af-legde, hield hij bij zijne inhuldiging eene aanspraak, die zich kenmerkte door korte, doch kernachtig-schoone gezegden, die, terwijl ze vereerend voor de natie waren, tegelijk eenen allergunstigsten indruk hebben gemaakt en aan de natie de overtuiging geschonken, dat haar waarachtig welzijn te bevorderen, het doel zoude zijn, waarnaar Hij zoude streven. Die aanspraak, welke eene schoone plaats vervult in de Nederlandsche historie-bladen, sloot met deze woorden:

»Indien wij het oog slaan op de herpelingen, die een groot deel van Europa teisterden, op de vernietiging der bronnen van bestaan en welvaart, die zulke treffende lessen geven, laat ons dan Gode dankbaar zijn, die het dierbaar Vaderland heeft behoed, en sluiten wij ons naauwer en naauwer aan een, opdat wij Zijnen zegen mogen waardig blijven.

»Later wij ons dagelijks afvragen, of wij onze pligten als Nederlanders jegens het Vaderland, ik als Koning,

1. Worms own Act-Gold: Believing 21 pGr, Prolongate 21 pGr.
 2. Delicate 21 pGr: Believing 21 pGr, Prolongate 21 pGr.
 3. Worms own Act-Gold: Believing 21 pGr, Prolongate 21 pGr.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever